

PREDLOG OSNOVE

**za vođenje pregovora i zaključivanje Sporazuma između Vlade Crne Gore i
Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o saradnji i uzajamnoj pomoći u
carinskim pitanjima**

Ministarstvo finansija
Podgorica, decembar 2024. godine

1. USTAVNI OSNOV ZA ZAKLJUČIVANJE SPORAZUMA

Ustavni osnov za zaključivanje ovog Sporazuma je član 15 stav 1 Ustava Crne Gore, prema kojem Crna Gora na principima i pravilima međunarodnog prava, saraduje i razvija prijateljske odnose sa drugim državama, regionalnim i međunarodnim organizacijama, kao i član 100 stav 1 i 4 tačka 4 Ustava kojim je propisano da Vlada vodi unutrašnju i vanjsku politiku i zaključuje međunarodne ugovore.

2. OCJENA STANJA ODNOSA SA BOSNOM I HERCEGOVINOM

Odnosi Crne Gore i Bosne i Hercegovine su izuzetno dobri, i kontinuirano se unapređuju kroz sadržajnu saradnju na svim poljima, i veoma intenzivan politički dijalog. Obje strane su zainteresovane za snaženje ukupnih, naročito ekonomskih veza, kao i za širenje ugovorne osnove, kao pravnog temelja za punu valorizaciju svih potencijala za saradnju.

3. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE PREDLAŽE ZAKLJUČIVANJE SPORAZUMA I OSNOVNA PITANJA O KOJIMA ĆE SE VODITI PREGOVORI

Saradnja između carinskih službi Crne Gore i Bosne i Hercegovine odvija se shodno odredbama Ugovora između Savezne Republike Jugoslavije i Bosne i Hercegovine o carinskoj saradnji i uzajamnoj pomoći, koji je potpisan u Sarajevu 18. 12. 2001. godine, kao i shodno odredbama Aneksa 5 o međusobnoj administrativnoj pomoći u carinskim pitanjima i Aneks 4 Definicija pojma proizvodi sa porijeklom i metode administrativne saradnje koji predstavljaju sastavni dio Sporazuma o izmjeni i pristupanju Centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini (CEFTA 2006) potpisanog u Bukureštu 19. 12. 2006. godine.

Takođe, saradnja se odvija u skladu sa Protokolom o elektronskoj razmjeni carinskih podataka između Uprave carina Crne Gore i Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine, potpisanog u Budvi, 22. juna 2012. godine tokom II sastanka SEED Upravnog odbora. Protokolom o elektronskoj razmjeni podataka između korisnica Projekta SEED definisan je širi set podataka za elektronsku razmjenu i mogućnost upoređivanja podataka između carinskih ispostava što doprinosi smanjenju nelegalne trgovine.

U cilju jačanja operativne saradnje tokom 2023. godine, a nakon održanih sastanaka predstavnika carinskih službi iz domena obavještajnog rada, analize rizika i suzbijanja krijumčarenja, pod pokroviteljstvom Kancelarije Ujedinjenih Nacija za drogu i kriminal (UNODC), Uprava za indirektno oporezivanje B i H uputila je inicijativu carinskoj službi Crne Gore za zaključivanjem Memoranduma o saglasnosti o međusobnoj razmjeni podataka i informacija. U toku 2023. godine u cilju zaključivanja Memoranduma, Uprava carina konsultovala je Ministarstvo vanjskih poslova, kojem je dostavljena Informacija i Nacrt teksta memoranduma. Ministarstvo vanjskih poslova je u januaru 2024. godine, aktom upućenim Upravi carina, ukazalo da se u preambuli Nacrta memoranduma pozivamo na Sporazum između Bosne i Hercegovine i Savezne Republike Jugoslavije o carinskoj saradnji i uzajamnoj pomoći, koji je potpisan u Sarajevu 2001. godine, te da između Crne Gore i Bosne i Hercegovine nije izvršena konsolidacija /sukcesija ugovornog stanja, odnosno nije potpisan sporazum o važenju bilateralnih ugovora koji su potpisani prije obnove nezavisnosti Crne Gore, a koji bi važili

između Crne Gore i Bosne i Hercegovine. Tom prilikom predložili su da se razmotri mogućnost potpisivanja novog ugovora između dvije Vlade te da nakon zaključivanja istog pristupimo zaključivanju Memoranduma.

Imajući u vidu probleme sa kojima su suočene carinske službe svijeta, kako u pogledu mjera sprovođenja carinskog nadzora i redovnog carinskog postupka, tako i u pogledu uspostavljanja efikasnih mehanizama za sprječavanje i suzbijanje carinskih prekršaja, a posebno borbe protiv nezakonitog prometa opojnih droga, oružja, municije, akciznih proizvoda, kao i činjenicu da bilateralni sporazumi o saradnji u carinskim pitanjima predstavljaju pravni osnov za razmjenu informacija između carinskih administracija, carinska služba Crne Gore je pripremila Nacrt teksta sporazuma između Vlade Crne Gore i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine. Nakon usvajanja Predloga osnove od strane Vlade Nacrt teksta Sporazuma će biti upućen zvaničnim putem drugoj strani u cilju usklađivanja kao i zaključivanja Sporazuma.

Nacrt teksta sporazuma sadrži odredbe iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane i Republike Crne Gore, s druge strane (SSP), tj. odredbe Protokola 6 - Protokol o uzajamnoj administrativnoj pomoći u carinskim pitanjima kao i odredbe Sporazuma o uzajamnom pomoći i saradnji u carinskim pitanjima potpisanih sa drugim državama shodno modelu Svjetske carinske organizacije. Nacrt teksta sporazuma čini sastavni dio ovog Predloga.

Osnovna svrha Sporazuma o saradnji između carinskih službi je:

- uzajamno pružanje pomoći u sprječavanju i istrazi kršenja carinskih i spoljnotrgovinskih propisa;
- preduzimanje mjera za lakše i brže obavljanje putničkog i robnog prometa;
- preduzimanje mjera za ostvarivanje saradnje u proučavanju, razradi i sprovođenju novih carinskih postupaka, obuci kadrova, razmjeni stručnjaka;
- razmjena iskustava, usavršavanje carinske tehnike i rješavanje problema nastalih u primjeni carinskih propisa i dr.

4. OCJENA POTREBE FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA IZVRŠENJE SPORAZUMA I NAČIN NJIHOVOG OBEZBJEĐIVANJA

Za izvršenje Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o saradnji i uzajamnoj pomoći u carinskim pitanjima nije potrebno obezbijediti sredstva iz budžeta Crne Gore.

5. POTREBA USAGLAŠAVANJA PROPISA

Zaključivanje navedenog Sporazuma ne zahtijeva izmjenu važećih ili donošenje novih propisa.

6. PREDLOG SASTAVA DELEGACIJE

Sporazum će biti usaglašen diplomatskim putem, o čemu će se starati Ministarstvo vanjskih poslova.

PREDLOG

SPORAZUM

IZMEĐU

VLADE CRNE GORE

I

VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

O

**UZAJAMNOJ POMOĆI U CARINSKIM
PITANJIMA**

Vlada Crne Gore i Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, (u daljem tekstu „strane ugovornice“),

Smatrajući da prekršaji carinskih propisa nanose štetu privrednim, finansijskim i trgovinskim interesima njihovih zemalja;

Imajući u vidu značaj tačnog obračuna carinskih dažbina i drugih dažbina koje se naplaćuju prilikom uvoza ili izvoza robe, kao i tačnog utvrđivanja tarifne oznake, vrijednosti i porijekla robe, kao i pravilnu primjenu odredbi koje se odnose na zabrane, ograničenja i kontrolu;

Uvjerene da radnje na spriječavanju kršenja carinskih propisa i obezbjeđenje tačnog povraćaja dažbina, poreza i ostalih naknada mogu biti efektivnije uz blisku saradnju između uprava carina strana ugovornica;

Priznajući potrebu međunarodne saradnje u pitanjima koja se odnose na administriranje i primjenu carinskih propisa;

Imajući u vidu relevantne međunarodne konvencije koje ohrabruju uzajamnu administrativnu pomoć, kao i Preporuke Savjeta za carinsku saradnju (Svjetska carinska organizacija);

su se dogovorile kako slijedi:

ČLAN 1

DEFINICIJE

U smislu ovog Sporazuma:

1. „Carinski propisi“ su zakoni i drugi propisi država strana ugovornica koji se odnose na uvoz, izvoz ili tranzit robe, kao i na sve druge carinske postupke bilo da se odnose na carinske dažbine, poreze, takse ili druge naknade koje naplaćuju carinski organi ili na mjere zabrane, ograničenja i kontrole koje primjenjuju carinski organi;
2. „Carinske dažbine“ su carina i druge dažbine, porezi, takse ili druge naknade koje se naplaćuju prilikom ili u vezi sa uvozom ili izvozom robe, ali ne obuhvataju takse i naknade koje su ograničene na iznos približnih troškova za pružene usluge;
3. „Carinski prekršaj“ je svaki prekršaj ili pokušaj kršenja carinskih propisa;
4. „Organ molilac“ je carinski organ koji, u skladu sa ovim sporazumom, podnosi zahtjev za pomoć;

5. „Zamoljeni organ“ je carinski organ koji, u skladu sa ovim sporazumom, pruža takvu pomoć;
6. „Carinski organ“ u Crnoj Gori je Uprava carina, u Bosni i Hercegovini je Uprava za indirektno oporezivanje;
7. „Lični podaci“ su svi podaci koji se odnose na fizičko lice koje je otkriveno da krši ili na fizičko lice koje može da se identifikuje da krši ili da pokušava da krši carinske propise.

ČLAN 2

OBLAST PRIMJENE SPORAZUMA

1. Strane ugovornice pružiće jedna drugoj pomoć, na način i pod uslovima predviđenim ovim Sporazumom, u obezbjeđivanju pravilne primjene carinskih propisa, posebno u spriječavanju, otkrivanju i istraživanju prekršaja ovih propisa.
2. Pomoć u okviru ovog sporazuma, pružaće se u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom zamoljene strane ugovornice.

ČLAN 3

POMOĆ NA OSNOVU ZAHTJEVA

1. Na zahtjev organa molioca, zamoljeni organ dostaviće sve odgovarajuće informacije koje mogu da obezbijede pravilnu primjenu carinskih propisa, uključujući, između ostalog, i informacije o prevozu i isporuci robe, dispoziciji i odredištu takve robe, njenoj tarifnoj oznaci, vrijednosti i porijeklu, kao i informacije o izvršenim ili planiranim radnjama kojima se krše ili mogu da se prekrše carinski propisi.
2. Na zahtjev organa molioca, zamoljeni organ dostaviće obavještenje da li je roba koja je izvezena sa ili uvezena na teritoriju države strane ugovornice molioca, na propisan način uvezena na ili izvezena sa teritorije države zamoljene strane ugovornice, navodeći, po potrebi, vrstu carinskog postupka koji je sproveden nad tom robom.
3. Na zahtjev organa molioca, zamoljeni organ preduzeće, u okviru svojih nadležnosti, neophodne mjere da se obezbijedi nadzor nad:
  - a) određenim fizičkim ili pravnim licima za koja postoji osnovana sumnja da vrše ili da su izvršila carinski prekršaj na teritoriji države strane ugovornice molioca;
  - b) mjestima gdje je roba smještena na takav način da pruža osnovanu sumnju da postoji namjera da se roba na nezakonit način uveze na teritoriju države strane ugovornice molioca;

c) kretanjem robe za koju je organ molilac označio da je predmet carinskog prekršaja na teritoriji države strane ugovornice molioca;

d) prevoznim sredstvima za koja postoji opravdana sumnja da su korišćena, da se koriste ili da se mogu koristiti za kršenje carinskih propisa na teritoriji države strane ugovornice molioca.

ČLAN 4

POMOĆ PO SOPSTVENOJ INICIJATIVI

Carinski organi strana ugovornica pružice, u okviru svojih nadležnosti, jedna drugoj uzajamnu pomoć, ako smatraju da je to neophodno radi pravilne primjene carinskih propisa, posebno kada raspolažu sa informacijama koje se odnose na:

a) radnje kojima su prekršeni, krše se ili mogu da se prekrše carinski propisi i koje mogu biti od interesa za drugu stranu ugovornicu;

b) nova sredstva ili metode koje se koriste prilikom vršenja carinskih prekršaja;

c) robu za koju se zna ili se sumnja da je predmet carinskog prekršaja na teritoriji države druge strane ugovornice;

d) određena lica za koja se zna ili se sumnja da vrše carinski prekršaj na teritoriji države druge strane ugovornice;

e) prevozna sredstva i kontejnere, za koja se zna ili postoji sumnja da su korišćena, da se koriste ili da se mogu koristiti radi vršenja carinskih prekršaja na teritoriji države druge strane ugovornice.

ČLAN 5

TEHNIČKA POMOĆ

1. Pomoć predviđena ovim sporazumom, obuhvata, između ostalog, informacije o:

a) aktivnostima na suzbijanju krijumčarenja koje bi mogle da budu korisne u spriječavanju prekršaja;

b) novim metodama koje se koriste prilikom kršenja carinskih propisa;

c) zapažanjima i otkrićima, koja su rezultat uspješne primjene novih sredstava i tehnika u spriječavanju krijumčarenja, i

d) novim tehnikama i poboljšanim metodama za postupak sa putnicima i teretom.

2. Carinski organi strana ugovornica će, ako to nije u suprotnosti sa njihovim nacionalnim zakonodavstvom, tražiti saradnju za:

- a) započinjanje, razvoj i usavršavanje posebnih programa stručne obuke za svoje zaposlene;
- b) uspostavljanje i održavanje kanala za međusobnu razmjenu informacija sa ciljem da se olakša sigurna i brza razmjena informacija;
- c) omogućavanje efikasne međusobne koordinacije, uključujući i razmjenu osoblja, stručnjaka i imenovanje lica za vezu;
- d) proučavanje i ispitivanje nove opreme ili postupaka;
- e) pojednostavljenje i usaglašavanje njihovih carinskih postupaka i
- f) druga opšta administrativna pitanja, zbog čega će, povremeno biti potrebna njihova zajednička akcija.

ČLAN 6

DOSTAVLJANJE I OBAVJEŠTAVANJE

Na zahtjev organa molioca, zamoljeni organ, u skladu sa zakonodavstvom svoje države, preduzeće sve neophodne mjere da:

- a) dostavi sva dokumenta, ili
- b) obavijesti o svim rješenjima,

koji proističu iz ovog sporazuma, na adresu primaoca koji ima prebivalište na njegovoj teritoriji, odnosno koji je na njegovoj teritoriji registrovan. U tom slučaju primjenjuje se član 7 stav 3 ovog sporazuma.

ČLAN 7

OBLIK I SADRŽINA ZAHTJEVA ZA POMOĆ

1. Zahtjevi u skladu sa ovim sporazumom sačinjavaju se u pisanom obliku. Uz zahtjeve, prilažu se dokumenta neophodna za njihovo izvršenje. U hitnim slučajevima, mogu se prihvatiti i usmeni zahtjevi, ali se oni moraju odmah pismeno potvrditi.

2. Zahtjevi iz stava 1 ovog člana treba da sadrže sledeće informacije:

- a) naziv organa molioca;
- b) mjere koje se zahtijevaju;

- c) predmet i razlog za podnošenje zahtjeva;
  - d) koji se zakoni, propisi i drugi pravni akti primjenjuju;
  - e) što tačnije i detaljnije podatke o fizičkim ili pravnim licima na koja se zahtjev odnosi;
  - f) kraći pregled odgovarajućih činjenica, osim u slučajevima koji se navode u članu 6 ovog sporazuma; i
  - g) koja je veza između tražene pomoći i predmeta na koji se odnosi.
3. Zahtjevi se podnose na službenom jeziku države zamoljenog organa ili na jeziku koji je prihvatljiv za taj organ.
4. Ako zamoljeni organ nije odgovarajuća služba koja može da odgovori na zahtjev, prosljediće zahtjev odgovarajućoj službi, koja će postupiti po zahtjevu u okviru svojih zakonskih ovlaštenja u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom ili će obavijestiti organ molioca o odgovarajućim postupcima za takvu vrstu zahtjeva.
5. Ako zahtjev ne ispunjava formalne uslove, može se zatražiti njegova ispravka ili dopuna, što neće uticati na preduzimanje neophodnih mjera.

ČLAN 8

POSTUPANJE PO ZAHTJEVU

1. Zamoljeni organ preduzeće sve prihvatljive mjere da bi postupio po zahtjevu i, ako se to zahtijeva, nastojće da traži službene ili sudske mjere neophodne za izvršenje tog zahtjeva.
2. Carinski organ jedne strane ugovornice će, na zahtjev carinskog organa druge strane ugovornice, sprovesti sve potrebne istražne postupke, uključujući i ispitivanje eksperata i svjedoka ili lica za koja se sumnja da su izvršila carinski prekršaj i izvršiti provjere, kontrole i ispitati činjenično stanje vezano za pitanja koja su predmet ovog sporazuma.
3. Na zahtjev organa molioca, zamoljeni organ može, u najvećem mogućem obimu, da dozvoli da službena lica organa molioca, kada god je to moguće, borave na teritoriji države zamoljene strane ugovornice u toku istrage koju sprovode njena službena lica, zbog kršenja carinskih propisa države organa molioca.
4. Organ molilac, na njegov zahtjev biće obaviješten o vremenu i mjestu sprovođenja zahtijevane istrage u cilju koordiniranja aktivnosti.
5. Službena lica organa molioca, koja su ovlašćena da sprovode istražne radnje u vezi sa carinskim prekršajima, mogu da zahtijevaju da zamoljeni organ pregleda odgovarajuće knjige,

registre i drugu dokumentaciju ili da dostavi njihove kopije ili da pruži sve informacije koje se odnose na carinske prekršaje.

ČLAN 9

OBLIK U KOJEM ĆE INFORMACIJE BITI DOSTAVLJENE

1. Zamoljeni organ dostaviće organu molioocu rezultate istražnih radnji u formi dokumenata, ovjerenih kopija dokumenata, izvještaja i slično u pisanom obliku, a kada je to neophodno, i usmeno.
2. Dokumenta iz stava 1 ovog člana mogu se dostaviti u elektronskoj formi, u bilo kom obliku, zajedno sa svim podacima i informacijama koji su neophodni za tumačenje ili korišćenje istih.

ČLAN 10

MJERE PROTIV KRIJUMČARENJA OSJETLJIVIH ROBA

1. Carinski organi će, po sopstvenoj inicijativi ili po zahtjevu, obezbijediti sve relevantne informacije o svim radnjama, koje su namjeravane ili izvršene, a koje predstavljaju ili mogu predstavljati kršenje carinskih propisa koji su na snazi na teritoriji jedne od strana ugovornica, a odnose se na:
  - a) promet opojnih droga, psihotropnih supstanci i prekursora,
  - b) promet oružja, municije, eksploziva,
  - c) prenos osjetljivih i strateško važnih roba koje podliježu posebnim kontrolama u skladu sa međunarodnim sporazumima i relevantnim multilateralnim sporazumima i zajedničkim obavezama neproliferacije, čije su članice obje strane ugovornice,
  - d) prenos umjetničkih djela i antikviteta koja su od istorijske, kulturne ili arheološke vrijednosti za jednu od strana ugovornica,
  - e) prenos otrovnih roba kao i roba ili supstanci opasnih za okolinu ili javno zdravlje,
  - f) prenos roba koje podliježu visokim carinskim dažbinama, porezima ili naknadama,
  - g) krivotvorene ili falsifikovane robe kojom se krše prava intelektualne svojine,
2. Informacije koje su dobijene u skladu sa ovim članom se mogu prenijeti na relevantna vladina tijela strane ugovornice koja je podnijela zahtjev. Međutim, one se neće prenositi na treće države.

ČLAN 11

KONTROLISANA ISPORUKA

1. Carinski organi će međusobno saradivati na primjeni metoda kontrolisane isporuke.
2. Odluka o primjeni metoda kontrolisane isporuke donosi se u svakom konkretnom slučaju u skladu sa važećim nacionalnim zakonodavstvom strana ugovornica.

ČLAN 12

IZUZECI OD OBAVEZE PRUŽANJA POMOĆI

1. Ako zamoljeni organ smatra da ispunjavanje zahtjeva može da nanese štetu suverenitetu, bezbjednosti, javnom poretku ili drugim bitnim nacionalnim interesima njegove države, ili može da dovede do povrede nacionalne, trgovinske ili profesionalne tajne, pomoć može da se odbije ili da se pruži pomoć uz poštovanje određenih uslova i zahtjeva.
2. Ako organ molilac zatraži pomoć koju on sam ne bi mogao da pruži da se to od njega zatraži, on će u svom zahtjevu ukazati na tu činjenicu. U tom slučaju zamoljenom organu je prepušteno da odluči kako će da odgovori na takav zahtjev.
3. Ako se pomoć uskrati ili odbije, odluci i o razlozima za to mora odmah da se obavijesti organ molilac.

ČLAN 13

OBAVEZA POVJERLJIVOSTI

1. Svaka informacija saopštena u bilo kom obliku u skladu sa ovim sporazumom je povjerljive prirode. Ona će biti obuhvaćena obavezom službene povjerljivosti i uživace istu zaštitu koju takva informacija uživa u skladu sa odgovarajućim nacionalnim zakonima države strane ugovornice koja ju je primila.
2. Informacije o ličnim podacima mogu da se dostave samo ako je zaštita podataka na istom nivou zaštite, prema zakonodavstvu strane ugovornice. Strane ugovornice će obezbijediti zaštitu podataka koja je barem na istom nivou zaštite koja proističe iz primjene principa koji su sadržani u Aneksu uz ovaj sporazum, koji je odštampan uz njega i čini njegov sastavni dio.

ČLAN 14

UPOTREBA INFORMACIJA

1. Informacije, dokumenta i drugi podaci dobijeni na osnovu pružene uzajamne pomoći mogu da se koriste samo u svrhe navedene u ovom sporazumu, uključujući i u sudskim i upravnim postupcima.
2. Organ molilac neće, bez prethodne pismene saglasnosti zamoljenog organa, koristiti evidencije ili informacije dobijene na osnovu ovog sporazuma u druge svrhe, osim u svrhe koje su navedene u zahtjevu.
3. Kad se, u skladu sa ovim sporazumom, razmjenjuju informacije o ličnim podacima, carinski organi strana ugovornica će obezbijediti da se one koriste isključivo u svrhe navedene u zahtjevu i pod uslovima koje može da postavi zamoljeni organ.
4. Odredbe stava 1. i 2. ovog člana ne primjenjuju se na informacije o prekršajima koji se odnose na opojne droge, psihotropne supstance, prekursore, oružje, municiju i eksplozive. Takve informacije mogu da se dostavljaju samo organima strane ugovornice molioca koji su neposredno uključeni u borbu protiv nezakonitog prometa ovih roba.

ČLAN 15

PREDMETI, DOKUMENTA, EKSPERTI I SVJEDOCI

1. Carinski organi strana ugovornica dostaviće, na zahtjev, dokumenta koja se odnose na prevoz i isporuku robe i koja sadrže podatke o tarifnoj oznaci, vrijednosti, porijeklu, dispoziciji i odredištu robe.
2. Originalni predmeti, dokumenta i drugi materijali mogu se zahtijevati samo ako su kopije nedovoljne. Na izričit zahtjev, kopije predmeta, dokumenata i drugog materijala će se na propisan način ovjeriti.
3. Originalni predmeti, dokumenta i drugi materijali, koji su dostavljeni organu moliocu, moraju se što prije vratiti. Prava zamoljenog organa ili trećih strana ostaju nepromijenjena. Na zahtjev, originali koji su neophodni za pravosudne ili slične svrhe, moraju se odmah vratiti.
4. Na zahtjev carinskog organa jedne strane ugovornice, carinski organ druge strane ugovornice može da ovlasti svoje službenike, uz njihov pristanak, da se pojave u svojstvu svjedoka ili eksperta u sudskim ili upravnim postupcima na teritoriji strane ugovornice molioca i da dostave predmete i druga dokumenta ili njihove ovjerene kopije u svrhe navedenih postupaka. U zahtjevu mora se bliže naznačiti vrijeme, mjesto i o kakvom se postupku radi i u kom svojstvu će službeno lice da svjedoči.

ČLAN 16

TROŠKOVI

1. Carinski organi neće potraživati nikakva sredstva na ime troškova nastalih u toku primjene ovog sporazuma, osim sredstava za troškove eksperata i svjedoka, i sredstava za troškove tumača i prevodilaca koji nijesu državni službenici.
2. Ukoliko za udovoljavanje zahtjeva nastanu ili mogu da nastanu značajni i izuzetni troškovi, carinski organi strana ugovornica će se dogovoriti kako bi utvrdili uslove pod kojima će zahtjev biti sačinjen, kao i na koji način će se troškovi nadoknaditi.

ČLAN 17

RJEŠAVANJE SPOROVA

1. Svaki spor koji nastane u vezi sa tumačenjem ili primjenom odredbi ovog sporazuma riješiće se kroz direktne konsultacije između strana ugovornica.
2. Sporovi za koje se ne pronade rješenje u okviru konsultacija koje su navedene u stavu 1 ovog člana će biti riješeni diplomatskim putem.

ČLAN 18

SPROVOĐENJE SPORAZUMA

1. Sprovođenje ovog sporazuma će biti povjereno carinskim organima. Ovi organi će odlučivati o svim praktičnim mjerama i aranžmanima za njegovu primjenu, uzimajući u obzir zakonodavstva u oblasti zaštite podataka, koja su na snazi na teritorijima strana ugovornica.
2. Nakon obavljenih konsultacija, carinski organi strana ugovornica mogu da izdaju administrativna uputstva za sprovođenje ovog sporazuma.
3. Carinski organi takođe mogu dogovoriti da njihove obavještajne i istražne službe budu u direktnoj komunikaciji jedna sa drugom.

ČLAN 19

TERITORIJALNA PRIMJENA

Ovaj sporazum će se primjenjivati na carinskim područjima strana ugovornica, koja su kao takva utvrđena njihovim nacionalnim zakonodavstvom.

ČLAN 20

IZMJENE I DOPUNE

Izmjene i dopune ovog sporazuma mogu biti napravljene uz uzajamni pristanak strana ugovornica i stupaju na snagu u skladu sa procedurom navedenom u članu 21 ovog sporazuma, i čine njegov sastavni dio.

ČLAN 21

STUPANJE NA SNAGU I PRESTANAK VAŽENJA

1. Sporazum stupa na snagu prvog dana drugog mjeseca od datuma kada su strane ugovornice obavijestile jedna drugu diplomatskim putem da su ispunjeni svi uslovi predviđeni njihovim nacionalnim zakonodavstvom za njegovo stupanje na snagu.
2. Ovaj sporazum se zaključuje na neodređeno vrijeme.
3. Svaka strana ugovornica može da otkáže ovaj sporazum, diplomatskim putem, pisanim obavještenjem koje šalje drugoj strani ugovornici. Sporazum prestaje da važi šest mjeseci od dana prijema takvog obavještenja.

U potvrdu toga, dolje potpisani, propisno ovlašćeni za to od strane svojih vlada, potpisali su ovaj sporazum.

SAČINJENO u _____ dana _____ 2024. godine, u dva originalna primjerka, svaki na crnogorskom, bosanskom, hrvatskom i sprskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi jednako vjerodostojni.

ZA
VLADU CRNE GORE

ZA
VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

_____

_____

ANEKS

ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA

1. Lični podaci koji se automatski obrađuju:
  - a) pribaviće se i obraditi na zakonom propisan način;
  - b) čuvaće se za određene zakonom propisane namjene i neće se upotrijebiti u neku drugu svrhu koja je u suprotnosti sa tim namjenama;
  - c) biće adekvatni, odgovarajući i prema namjeni za koju se čuvaju;
  - d) biće tačni i, kada je to neophodno, ažurni;
  - e) čuvaće se u obliku koji omogućava utvrđivanje njihovog sadržaja, ne duže nego što je to neophodno za namjenu zbog koje se čuvaju.
2. Lični podaci u vezi sa rasnim porijeklom, političkim opredjeljenjem, vjerskim ubjeđenjem ili nekom drugom vrstom ubjeđenja, kao i oni u vezi sa zdravstvenim stanjem ili seksualnim životom, mogu se automatski obrađivati samo ako nacionalno zakonodavstvo za to predviđa odgovarajuću zaštitu. Isto se primjenjuje i na lične podatke koji se odnose na kriminalne radnje.
3. Strane ugovornice preduzeće odgovarajuće mjere zaštite ličnih podataka, koji se čuvaju elektronskim zapisima, od neovlašćenog uništenja ili od slučajnog gubitka, kao i od svakog neovlašćenog pristupa, izmjene ili otkrivanja.
4. Svakom licu će se omogućiti:
  - a) da utvrdi da li postoji elektronski zapis sa ličnim podacima, njegovu osnovnu svrhu, kao i identitet i mjesto boravka ili glavno poslovno sjedište kontrolora zapisa;
  - b) da dobije, u određenim periodima i bez prekomjernog odlaganja ili troškova, potvrdu o tome da li se njegovi lični podaci čuvaju u elektronskim zapisima, kao i da mu se ti podaci dostave u razumljivom obliku;
  - c) da, u zavisnosti od slučaja, ispravi ili izbriše takve podatke, ako su obrađeni u suprotnosti sa odredbama nacionalnog zakonodavstva, imajući u vidu osnovna načela iz st. 1 i 2 ovog aneksa;
  - d) pravni lijek, ako nije udovoljeno zahtjevu za dostavljanje obavještenja, za ispravku ili brisanje zavisno od slučaja, a u skladu sa odredbama podstavova b) i c) ovog stava;

5. Nijesu dozvoljena nikakva odstupanja od odredbi stava 1, 2 i 4 ovog aneksa, osim u okviru ograničenja definisanih u stavovima 6 i 7 ovog aneksa;
6. Moguća su odstupanja od odredbi stavova 1, 2 i 4 ovog aneksa ako je takvo odstupanje predviđeno zakonom države strane ugovornice i ako predstavlja neophodnu mjeru u demokratskom društvu, a u interesu:
  - a) zaštite državne bezbjednosti, bezbjednosti građana, monetarnih interesa države ili spriječavanja kriminalnih radnji;
  - b) zaštite subjekata na koje se podaci odnose ili prava i sloboda drugih lica.
7. Ograničenja u vezi sa ostvarivanjem prava navedenih u stavu 4 podtač. b), c) i d) ovog aneksa, sadržana su u propisima o elektronskim zapisima ličnih podataka koji se koriste za potrebe statistike ili u naučnoistraživačkom radu, kada rizik da će se podaci zloupotrijebiti ne postoji;
8. Svaka strana ugovornica preuzima obavezu da uvede odgovarajuće sankcije i pravna sredstva protiv kršenja odredbi iz nacionalnog zakonodavstva kojim su uređena osnovna načela iz ovog aneksa;
9. Ni jedna odredba iz ovog aneksa neće se smatrati ograničavajućom, niti će uticati na mogućnost strane ugovornice da odobri veće mjere zaštite od onih koje su predviđene u ovom aneksu.